

O Inteligenci

Matyáš Kosík, prima A

Starověcí Egypťané si mysleli, že sídlo rozumu je v srdci, tak když někoho mumifikovali, mysleli si, že mozek není vůbec důležitý a neuchovávali ho. Až v 17. století označovali lidé mozek jako zdroj inteligence. Ještě dlouho si mysleli, že čím větší mozek, tím chytřejší člověk. To ale není pravda, záleží na tom, jak člověk umí mozek využít.

Měření inteligence pomocí testů poprvé použil francouzský psycholog **Alfred Binet** při vyšetřování duševně zaostalých dětí v roce 1904. Vypracoval soubor 30 různě obtížných úloh zaměřených na měření schopnosti úsudku, porozumění a logického myšlení. Test nechal vyřešit určitému vzorku lidí a výsledky statisticky zpracoval. Vznikla tak stupnice, s jejíž pomocí měřil tzv. mentální věk. Úroveň intelektu pak charakterizoval rozdílem fyzického a mentálního věku.

Němec **William Stern** definoval inteligenční kvocient (IQ) jako poměr mentálního a fyzického věku: $IQ = 100 \times \frac{\text{mentální věk}}{\text{fyzický věk}}$. Jako normu průměrné inteligence zavedl hodnotu 100.

První IQ test, který se stal vzorem pro jiné a v upravené podobě se používá dodnes, vytvořil Američan **Lewis M. Terman** pod názvem Stanford-Binetův test. Tvořilo ho deset testů – každý z nich byl pro děti jedné věkové kategorie od 3 do 14 let. Obsahoval vždy 6 úkolů.

Jeden z nejznámějších současných teoretiků psychologie **H. Gardner** rozlišuje sedm druhů inteligence:

1. Lingvisticko-verbální (slovně pojmová) – tedy jazykové schopnosti člověka. Tu mají lidé, kteří mohou být řečníky, překladateli, básníky.

2. Matematicko-logická inteligence – má vliv na logické přístupy k řešení problémů, orientaci ve světě předmětů, čísel.

3. Prostorově-orientační – schopnost vnímání prostoru, vizuální stránky světa, schopnost imaginace. Lidé, kteří mají vyvinutý tento typ inteligence, mohou být konstruktéry, malíři, architektky.

4. Hudebně-rytmická inteligence – citlivost na zvuky okolí, vnímání melodie, rytmu, tónů.

5. Tělesná, pohybová inteligence – tedy schopnost používat tělo k sebevyjádření, zručnost při manipulaci s předměty. Dává předpoklady např. k tomu, aby se z člověka stal dobrý špičkový sportovec.

6. Přírodní inteligence – citlivost na přírodní svět, vidění spojitostí v přírodě.

7. Intelligence sociální – ta se dělí na dvě části – inteligenci interpersonální – ta rozhoduje o tom, jak si rozumíme s druhými lidmi a intrapersonální inteligenci – má vliv na to, jak rozumíme sami sobě, svým vlastním pocitům.

O tom, jestli bude člověk úspěšný ve škole, rozhodují první tři typy inteligence. Ale stejně vždycky nejvíc záleží na tom, jestli má chuť do učení. Já sám chodím do školy, která se věnuje mimořádně nadaným dětem. Tedy dětem s IQ nad 130 (to je hranice pro vstup do MENSY).

Na závěr uvádím jednu svoji úvahu, omluvte prosím, že není zcela hotová a že je napsaná úplně blbě.

Jak vidím já problém mimořádně nadaných

Za prvé bych chtěl říct, že lidé by si neměli myslet (když jim to někdo řekne), že být mimořádně nadaný je vytahování. Mimořádně nadaní lidé mívají často nějaké jiné problémy, např. jsou nemocní-já jsem asi ve svých 3 letech nějak nevyležel chřipku a až do svých 9 jsem ani nemohl pořádně chodit venku a třeba až teď (je mi 12) jsem mohl víc začít chodit do školy. Jeden kamarád ze třídy trochu zadržává v řeči a někteří mají třeba Aspergerův syndrom (s problémy těchto dětí začlenit se do kolektivu mám vlastní zkušenost od jedné spolužačky z mé třídy)-tyto děti se cítí velice ublíženě, když jim někdo provede byť sebemenší věc (někdy i pokud se stala náhodou) ale pokud oni něco provedou někomu jinému, tak se diví, že jim to ostatní děti vracejí a nekamarádí se s nimi. Mimořádně nadaní většinou nemají v normální škole moc kamarádů. Já jsem byl rád, když jsem tam měl jednoho. A ten se mnou nechodil do třídy, ale o dva roky výš.

Za druhé – myslím si, že takové děti by měli jejich rodiče podporovat v jejich někdy i dost zvláštních zájmech. Já například sbírám staré elektronkové přístroje a elektronky (dokonce jsem si už 2 elektronková rádia a 1 krystalku postavil). Můj kamarád Petr zase sbírá staré gramofony, rádia z dvacátých až třicátých let a desky Ultraphon. V mém věku ale je minimum dětí která zajímají elektronková rádia a tak mám kvůli tomu kamarády i o více než 20 let starší než jsem já. Když to někomu povím tak se skoro všichni na mě koukají docela divně-ale nevím proč jim to přijde tak divné. Takových případů je ale mezi mimořádně nadanými jistě víc.

Lidé by měli zvláštnosti mimořádně nadaných více tolerovat bez toho podivného výrazu, když jim to ti mimořádně nadaní říkají a také by neměli být naštvaní, když ty děti vědí o některých věcech víc než oni.

Za třetí bych chtěl říct, že by lidé měli mimořádně nadané více podporovat, protože je pravda, že spousta peněz jde na vzdělávání např. retardovaných, dětí s dysfunkcemi a romských dětí – nic proti těmto lidem, ale proč nejdou peníze také na vzdělávání mimořádně nadaných? Vždyť tito lidé by mohli být v dospělosti např. vynálezci a mohli by státu přinést velké zisky ze svých objevů.

Školy jako gymnázium Bud'anka v Praze jsou skvělé, ale je jich málo, nedostávají od státu moc příspěvků a hlavně – jsou to až gymnázia. Bylo by výborné, kdyby v ČR existovaly i základní školy pro mimořádně nadané. Myslím si, že vytváření speciálních škol pro mimořádně chytré děti je správná věc a nestává se, že by se děti z těchto škol vytahovaly na ostatní, že jsou chytřejší. Sice si to hodně lidí myslí, ale není to tak. Ti, kdo se nejčastěji vytahují, jsou asi nejvíc nadprůměrně chytří „jedničkáři“. Kdežto mimořádně nadané děti se spíš nevytahují a nevymýšlí si tolik, co ostatní (třeba že mají super počítač, který nikdo jiný nemá).

Když jsem já šel poprvé do školy, tak to proběhlo takto:

1. Těšil jsem se že se budu učit chemii, fyziku, elektroniku, atd...
2. Když jsem přišel do školy, tak jsem zjistil že to, co se tam učí už všechno znám a že chemii, fyziku a elektroniku tam neučí
3. Sebral jsem si věci a chtěl jsem jít domů, protože se tam nic neučilo- tedy nic co bych ještě neznal a jen jsem se tam nudil

Na škole, kam jsem dříve chodil, jsem měl štěstí na paní učitelku a protože jsem do školy tehdy ještě moc nechodil, tak jsem tam ostatním dětem dělal různé projekty.

Mimořádně nadaní mohou mít i dost jiných zvláštností, vidí totiž svět úplně jinak: mohou se třeba něčeho bát, protože v něčem vidí souvislost, kterou ostatní nevidí.

Mimořádně nadané děti si většina lidí představuje jako malé, slabé, s brýlemi, děti, které nikdy nezlobí, mají samé jedničky, pořád se vzorně chovají a pořád jen leží v učení- to není vůbec pravda!

Mimořádně nadané děti mohou vypadat jakkoliv, docela často jsou třeba hyperaktivní nebo mají nějaký jiný problém. Např. moji spolužáci někdy i docela zlobí. Samé jedničky na normální škole většinou nemají- třeba proto, že se nudí a zlobí kvůli tomu nebo že vymyslí jiné řešení, než jaké je řešení v učebnici a pokud zrovna nemají velmi dobrou paní učitelku, mohou mít špatné známky zrovna kvůli tomu. Mně samotnému se jednou stalo, že na hvězdárně jsem říkal jednu věc, kterou si myslím a paní průvodkyně mi řekla, že se zjistilo, že to tak není, ale po chvíli musela přiznat, že to zatím nemohou lidé ještě přesně vědět. Jednalo se o to, že vesmír se prý rozpíná čím dál rychleji, jenže když člověk použije již poměrně jednoduchou logiku, aspoň teda pro mne, tak mu musí dojít, že všechno musí mít začátek i konec a také se nabízí spousta řešení, která zatím nikoho nenapadla a nepřemýšlelo se o nich. Např. proč by se vesmír musel vracet do středu – možná by se mohl vracet i ke svým krajům. Nevím to jistě, ale také by se něco takového mohlo stát.

Mně se třeba také stalo, že si některé věci pamatuji dopodrobna a ostatní si to třeba nezapamatovali.

Závěr

Na závěr bych chtěl říct, že tyto zvláštnosti mimořádně nadaných by měli ostatní lidé respektovat a v zájmu obzvlášť jejich rodičů a učitelů je, takové děti podporovat a snažit se dozvědět se o nich víc. Protože kdyby se jim nikdo nevěnoval nebo se je dokonce snažil o něčem přesvědčit, že to neumí, aby se to učili s ostatními normálními dětmi znova (to už jsem také slyšel), tak by z toho ti nadaní mohli mít psychické problémy.

Použitá literatura:

- Jolana Laznibatová: Nadané dieťa, IRIS Bratislava 2001
21. století – Milan Koukal: Má inteligence svůj genetický kód?, září 2005